

Australian Government

Австралиско државјанство

Наша заедничка обврска

Сите информации потребни за полагање за австралиско државјанство се наоѓаат во оваа книга. Не треба да купите или да се снабдите со други материјали од поединци или организации за да го положите тестот за државјанство. Одделот не поддржува или советува дека било кој материјал ќе ви помогне за да го положите тестот.

© Commonwealth of Australia 2020

Со исклучок на грбот на Комонвелтот, сите материјали во оваа публикација се обезбедени под меѓународната лиценца Creative Commons Attribution 4.0 на <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>.

Тоа значи дека оваа лиценца се однесува само на материјалот како што е објавен во овој документ.

Деталите за условите на релевантната лиценца се достапни на веб-страницата на Creative Commons на <https://creativecommons.org/> како целокупниот правен код за лиценцата CC BY 4.0 на <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>.

Користење на грбот

Условите под кои грбот може да се користи се дадени на веб-страницата на Министерството на федералниот премиер и кабинет — <https://www.pmc.gov.au/government/commonwealth-coat-arms>.

Контактирајте со нас

Прашања во врска со лиценцата и за секое користење на овој документ се добредојдени на:

Оддел за средства за јавно информирање и ангажирање
Министерство за внатрешни работи
PO Box 25
BELCONNEN ACT 2616

Предупредување

Читателите од аборигинско потекло и по потекло од островите во Теснеот Торес се предупредуваат дека оваа публикација содржи слики и/или содржини во врска со починати лица.

Содржина

Порака до вас	2
Поглавје со материјал за тестот	
Дел 1: Австралија и нејзиниот народ	7
Дел 2: Австралиски демократски убедувања, права и слободи	17
Дел 3: Владата и законите во Австралија	23
Дел 4: Австралиски вредности	33
Речник за материјалот за тестот	40
Прашања за вежбање за тестот	44
Поглавје со неиспитен материјал	
Дел 5: Австралија денес	48
Дел 6: Нашата австралиска приказна	63
Речник за поглавјето со материјал што не е за тестот	84
За повеќе информации	86
Благодарност	88

Порака до вас

Ви честитае што одлучивте да станете државјанин на Австралија. Потребни се храброст, труд и посветеност за да се живее во нова земја и целосно да се учествува како државјанин. Го цениме вашиот придонес на нашето мирољубиво и демократско општество.

Австралиското државјанство е важен чекор во приказната за вашето доселување. Тоа што ќе станете австралиски државјанин значи дека вие преземате постојана обврска спрема Австралија и нашите заеднички вредности. Тоа е исто така и почеток на вашето службено членство во австралиската заедница. Тоа е чекорот што ќе ви овозможи да речете „Јас сум Австралиец“.

Австралиското државјанство е привилегија што нуди огромни придобивки. Кога станувате австралиски државјанин, вие се придружувате на една единствена национална заедница. Нашата земја е изградена со придонес на нашите абориџински народи и народите од островите во Теснеот Торес, на демократските институции што ги наследивме од Британија, и на доселениците од сите страни на светот. Ние ја славиме нашата разноликост и во исто време се стремиме кон обединета и сложна нација.

Сила на австралиската заедница е што ние работиме заедно да ги решиме проблемите и ја обликуваме на иднината на Австралија. Ние имаме стабилен систем на владеење и Австралијците ги почитуваат овластувањата и законите на владата. Нашата стабилност, култура и закони биле обликувани од нашата историја. Придружувајќи ѝ се на австралиската заедница, вие ќе придонесете на приказната на Австралија и ќе бидете во положба да помогнете во нејзиното обликување.

Австралија е древна земја. Таа е пространа и неповторлива. Таа е земја на прашуми и шуми, на морски брег и пустини, и на градови и фарми. Нашите домородни култури се најстарите непрекинати култури во светот. Ние исто така сме и млада нација, нација на доселеници. Европското населување на Австралија почнало во 1788 година, а ние до ден денешен и натаму срдечно ги пречекуваме новите доселеници.

Луѓе од повеќе од 200 земји го нашле својот дом во Австралија. Како резултат од тоа, нашето општество е едно од најразноликите на светот. Австралија успешно ги спојува етничката и културната разноликост со националното единство. Државјанството е врската што нè обединува сите.

Австралија е демократска земја. Државјанството ви дава можност целосно да учествувате во изградбата на нашата демократска нација. Тоа значи дека сте подготвени да ги исполнувате вашите обврски како формален член на австралиската заедница. Австралијците веруваат во заеднички вредности, како што се достоинство и слобода на секој поединец, еднакви можности за мажите и жените, и владеење на правото. Австралиското државјанство значи дека овие вредности ќе ги применувате во секојдневниот живот.

Станувате австралиски државјанин

Станувањето австралиски државјанин е значаен процес со кој едно лице свечено се обврзува на лојалност кон Австралија и нејзините жители, и потоа има право да ги ужива неговите/нејзините права и обврските како граѓанин на нашата држава.

Тест за добивање австралиско државјанство

Цел на тестот за австралиско државјанство е да се процени дали имате соодветни познавања за Австралија, нејзиниот демократски систем, уверувања и вредности, и за обврските и привилегиите што ги дава државјанството.

Тестот за државјанство се полага на компјутер и се состои од прашања на англиски јазик, на кои се понудени повеќе одговори. Тестот се состои од 20 случајно одбрани прашања, а од 15 ноември 2020 година исто така ќе вклучува пет прашања за австралиските вредности.

За да го положите тестот, мора точно да одговорите на сите пет прашања за вредностите, со вкупна оценка од најмалку 75 проценти.

Тестовите за државјанство се полагаат во канцелариите на Министерството за внатрешни работи (Department of Home Affairs) ширум цела Австралија. Тестовите исто така се полагаат во одредени временски периоди и на поголем број локации ширум внатрешноста на Австралија, како и во некои дипломатски претставништва во странство.

Подготвување за тестот за австралиско државјанство

За да се подготвите за тестот за државјанство, ќе треба да ја прочитате оваа книга со информации, *Австралиско државјанство: Наша заедничка обврска*.

Оваа книга со информации има едно поглавје со материјал за тестот и едно поглавје со материјал што не е за тестот.

Поглавје со испитен материјал

Сите информации што треба да ги знаете за да го положите тестот за државјанство се наоѓаат во првите четири дела од оваа книга:

- Дел 1 – Австралија и нејзиниот народ
- Дел 2 – Австралиски демократски убедувања, права и слободи
- Дел 3 – Владата и законите во Австралија
- Дел 4 – Австралиски вредности

Ќе треба да ги знаете и разбирате информациите од поглавјето со испитен материјал за да ги одговорите прашањата од тестот за државјанство.

Поглавје со неиспитен материјал

Поглавјето со материјал што не е за тестот содржи важни информации што ќе ви помогнат да ги разберете историјата и културата на Австралија. Нема да бидете тествани за тие информации.

- Дел 5 – Австралија денес
- Дел 6 – Нашата австралиска приказна

Прашања за вежбање

На крајот на поглавјето со испитен материјал има 20 прашања за вежбање што ќе ви помогнат да се подготвите за тестот за државјанство.

Речници

На крајот од поглавјето со материјал за тестот и од поглавјето со материјал што не е за тестот има речник (список на клучни зборови и на нивното значење).

За повеќе информации

На крајот од книгата со информации може да најдете упатство каде да добиете натамошни информации.

Помош за време на тестот за државјанство

Очекуваме дека повеќето кандидати за австралиско државјанство ќе бидат доволно писмени за да го направат тестот за државјанство без помош. Технологијата текст-во-говор, што може да ја користите за да ги слушате прашањата и изборот на прашања, исто така е на располагање.

По тестот за австралиско државјанство

Ако го положите тестот, ќе продолжиме да ја разгледуваме вашата апликација. Ако апликацијата биде одобрена и вие треба да присуствувате на свеченоста за државјанство, ќе добиете писмо со покана да присуствувате на неа. Општо земено, вашата свеченост ќе се одржи во рок од шест месеци од времето кога вашата апликација била одобрена.

Заклетва при примањето на австралиското државјанство

За сите австралиски државјани е важно да ги сфатат нашите обврски и привилегии, и што значи да се биде државјанин, без разлика дали сме Австралијци по раѓање или по сопствен избор. Тоа е од извонредно значење за продолжувањето на успехите на нашата земја.

Кога ќе дојдете на свеченоста на која ќе ви биде доделено австралиското државјанство, ќе положите заклетва како австралиски државјанин.

Правејќи го тоа, вие преземате јавна обврска спрема Австралија и ги прифаќате одговорностите и привилегиите на државјанството.

Вака гласи заклетвата што ќе ја положите:

**Од сега натаму, со завет кон Бога,*
се колнам на верност на Австралија и на нејзиниот народ,
чии демократски убедувања ги споделувам,
чии права и слободи ги почитувам, и
чии закони ќе ги поддржувам и почитувам.**

Секој поединец сам избира дали ќе ги каже зборовите „со завет кон Бога“.

Додека ја читате оваа книга, подобро ќе го разберете значењето на заклетвата и како може да ја подобрите вашата улога во австралиското општество.

Свеченост за доделување на австралиско државјанство

Свеченостите за доделување на австралиско државјанство може да бидат мали и да вклучуваат само неколку луѓе, или пак може да бидат многу големи и да вклучуваат стотици, па дури и илјадници луѓе. Длабоките чувства и гордоста на новите државјани и на државните службеници ги прават овие свечености многу радосни.

На почетокот на свеченоста за државјанство може да ве поздрават претставник на Абориџините или на народите од островите во Теснецот Торес, кои се традиционални сопственици на земјата во вашето подрачје. Овој протокол Добредојдовте во земјата домородните Австралијци го применуваат во нивните традиционални татковини со илјадници години. Ќе бидете поздравени и охрабрани и од други водачи на вашата локална заедница или од претставници на владата.

Гласно ќе ја прочитате или повторите Заклетвата за австралиско државјанство заедно со другите луѓе што одбрале да станат австралиски државјани. Тоа е најважниот дел од свеченоста. Нема да станете австралиски државјанин пред да ја положите вашата заклетва за верност кон Австралија.

Слободно може со себе да понесете некоја света книга или запис што ќе го држите в раце додека ја положувате заклетвата, но не сте должни да го сторите тоа.

Водачите од вашата заедница или претставниците на владата ќе одржат куси говори за значењето на државјанството. Ќе го добиете вашето Уверение за австралиско државјанство (Certificate of Australian Citizenship), а може да добиете и мал подарок од заедницата. Сите присутни заедно ќе ја испеат 'Advance Australia Fair', австралиската државна химна.

По завршувањето на свеченоста за доделување на австралиско државјанство, ќе имате прилика да се дружите и заеднички да прославите со вашите сонародници Австралијци.

Ви посакуваме успех како австралиски државјани и во водењето на мирен и плоден живот во Австралија.

За повеќе информации

Посетете ја интернет-страницата за австралиското државјанство на www.citizenship.gov.au.

Почеток на поглавјето со материјал за тестот

ПРВ ДЕЛ

Австралија и нејзиниот народ

Австралија и нејзиниот народ

На свеченоста за доделување на австралиско државјанство вие ќе се заколнете на верност кон Австралија и нејзиниот народ. Според тоа, важно е да ги разбирате австралиската заедница и население, вклучувајќи го и нашето домородно наследство. Исто така е важно да ја разберете историјата на Австралија и како се развивме во стабилна и успешна мултикултурна држава.

Во ова поглавје ќе читате за некои од настаните што придонеле кон нашата приказна. Тука има информации за нашите држави и територии, и за традициите и симболите кои со гордост ги препознаваме како карактеристични за Австралија.

Абориџински народи и народи од островите во Теснецот Торес

Први жители на Австралија биле абориџинските народи и народите од островите во Теснецот Торес, кои имаат најдолги непрекинати култури и традиции во светот.

Историски гледано, абориџинските народи потекнуваат од австралиското и тасманиското копно. Археолошките наоди посочуваат дека абориџинските народи пристигнале во Австралија пред 65.000 до 40.000 години. Меѓутоа, абориџинските народи веруваат дека тие се во центарот на приказната за создавањето на оваа почва и нивните приказни за создавањето почнуваат со почетокот на времето. Луѓето од островите во Теснецот Торес се од островите меѓу северниот врв на Квинсленд и Папуа Нова Гвинеја.

Абориџинските народи и народите од островите во Теснецот Торес имаат прастари верувања и традиции од кои се раководат до денес. Тие се длабоко приврзани на земјата, а таа приврзаност е изразена во нивните приказни, уметност и танци. Домородните култури се различни и претставуваат важен дел од националниот идентитет на Австралија.

Повеќе информации за абориџинските народи и народите од островите во Теснецот Торес може да се најдат во *Дел 5, Австралија денес* и *Дел 6, Нашата австралиска приказна*.

Раните денови од населувањето на Европејците

Европското населување почнало кога првите 11 бродови со осуденици, кои подоцна станале познати како „Прва флота“ пристигнале од Велика Британија на 26 јануари 1788 година.

Во тоа време британските закони биле многу строги, а затворите не можеле да ги примат многубројните луѓе што биле осудувани на робија поради нивните престапи. За да се справат со тој проблем, британските власти одлучиле да ги префрлат тие осуденици на другиот крај на светот - во новата колонија Нов Јужен Велс.

Прв гувернер на колонијата Нов Јужен Велс бил капетанот Артур Филип. Колонијата преживеала и како што пристигнувале нови осуденици и слободни доселеници, таа растела и се развивала. Биле основани други колонии во други делови на Австралија.

Раните слободни доселеници дошле од Велика Британија и Ирска. Тоа британско и ирско наследство имало големо влијание врз поновата австралиска историја, култура и политика.

Во 1851 година почнала „златна треска“, кога во колониите Нов Јужен Велс и Викторија било откриено злато. Луѓе од целиот свет дошле во тие колонии за да се обидат да се збогатат. Кинезите кои дошле во тоа време, биле првата голема група доселеници кои не потекнувале од Европа. За 10 години бројот на жителите на Австралија повеќе од двојно се зголемил.

Австралиската држава

Во 1901 година колониите се обединиле во федерација на држави наречена Комонвелт на Австралија. Во тоа време, врз основа на новиот Устав на Австралија, беа формирани нашите национални демократски институции, вклучувајќи ги нашиот национален Парламент, Влада и Врховен суд. Во 1901 година, бројот на жители на Австралија изнесувал околу четири милиони. Во оваа бројка не биле вклучени Абориџините и луѓето по потекло од островите во Теснецот Торес. Тоа било така до референдумот во 1967 година, кога тие биле вклучени во официјалните процени за населението на Австралија.

Во текот на првата половина од 20 век стапката на доселување се зголемувала и се намалувала. Имало програми за активно поттикнување на британските доселеници да се населат овде, а многумина и го сториле тоа.

Бранот на доселување на луѓе од небританско потекло дошол по Втората светска војна, кога милиони луѓе од Европа морале да ги напуштат своите татковини. Голем број Европјани дошле во Австралија за да изградат нов живот.

Во понови години, нашите програми за доселување и за бегалци во Австралија доведоа луѓе од целиот свет. Луѓето дошле тука за да им се придружат на нивните семејства, да изградат нов живот или да избегаат од сиромаштија, војни или прогонување.

Разноличноста на австралиското население се зголемила во изминатите два века. Ова разнолично и просперитетно општество ги подобрува врските на Австралија со светот. Додека ја славиме разноликоста на австралискиот народ, ние исто така се стремиме да изградиме сплотена и обединета нација.

Национален јазик на Австралија е англискиот. Тој е дел од нашиот национален идентитет. За да ги одржуваат австралиските вредности, доселениците треба да научат и да го користат англискиот јазик за да учествуваат во австралиското општество. Комуницирањето на англиски е важно за да се искористат придобивките од живеењето и работењето во Австралија.

Другите јазици исто така се ценат, вклучувајќи повеќе од 100 различни абориџински и јазици од островите во Теснецот Торес.

Државите и териториите на Австралија

Комонвелтот на Австралија е федерација на држави и територии. Има шест држави и две копнени територии. Канбера е главен град на Австралија, а секоја држава и копнена територија има свој главен град.

Држава	Главен град
Нов Јужен Велс (NSW)	Сиднеј
Викторија (Vic.)	Мелбурн
Квинсленд (Qld)	Бризбејн
Западна Австралија (WA)	Перт
Јужна Австралија (SA)	Аделајд
Тасманија (Tas.)	Хобарт
Територија	Главен град
Австралиска Престолничка Територија (ACT)	Канбера
Северна Територија (NT)	Дарвин

Држави

Нов Јужен Велс била првата колонија што ја основале Британците. Сиднеј е главен град на Нов Јужен Велс и најголем град во целата земја. Мостот над сиднејското пристаниште (Sydney's Harbour Bridge) и зградата на Операта се национални знаменитости.

Викторија е најмалата од копнените држави. Главен град на Викторија е Мелбурн. Голем број убави згради во Викторија биле изградени од богатството стекнато во времето на „златната треска“ во педесеттите години на 19-иот век. Меѓу викториските знаменитости спаѓаат стадионот Melbourne Cricket Ground, Дванаесетте Апостоли и Royal Exhibition Building.

Квинсленд е втора по големина држава. Главен град на Квинсленд е Бризбејн. Островите во Теснецот Торес лежат северно од државата, а во светот прочуениот Great Barrier Reef се протега долж нејзиниот источен брег. Во Квинсленд има тропски прашуми, крајбрежни подрачја со умерена клима и често сушна внатрешност.

Западна Австралија е најголемата држава. Перт е главен град на Западна Австралија. Источниот дел на државата е предимно пустински, додека југозападниот дел е богат земјоделски и лозарски регион. Во оваа држава се одвиваат многубројни големи рударски проекти. Меѓу знаменитостите на Западна Австралија се крајбрежното подрачје Нингалу, реката Маргарет и регионот Кимберли.

Јужна Австралија има карпесто крајбрежје и многубројни прочуени винарски региони. Во Аделајд, главниот град, има голем број убави градби од колонијалната ера. Меѓу знаменитостите во Јужна Австралија се долината Бароса и планинскиот ланец Флиндерс.

Тасманија е најмалата држава која од главното копно е одделена со Протокот Бас. Главен град на Тасманија е Хобарт. Голем дел од островот се состои од недопрена дива природа. Меѓу знаменитостите на Тасманија се планината Кредл, Порт Артур и Bay of Fires.

Територии

Австралиската Престолнична Територија се наоѓа меѓу Сиднеј и Мелбурн. Таму е Канбера, главниот град на државата. Во Канбера се лоцирани неколку национални институции, вклучувајќи ги Парламентот и Врховниот суд на Австралија

Северната Територија има тропски подрачја во северниот дел од државата и сува црвена пустина на југ. Главен град е Дарвин. Меѓу знаменитостите на Северната Територија се Uluru, Kata Tjuta и Kings Canyon.

Традиции

Протоколи Добредојдовте во земјата и Оддавање признание на земјата

Добредојдовте во земјата е културна церемонија што ја изведува еден заштитник на локалниот регион од аборицинско потекло или по потекло од островите во Теснецот Торес, пожелувајќи им на посетителите добредојдовте во нивната традиционална земја. Церемонијата се изведува традиционално за да се уверат посетителите дека ќе патуваат безбедно и под заштита додека престојуваат во таа земја.

Добредојдовте во земјата може да се изведува на многу начини, вклучувајќи со песни, танци, церемонии на чадење или говори на традиционален јазик или на англиски.

Добредојдовте во земјата е обично прва точка на процедурата на отворање на некој настан.

Оддавање признание на земјата е прилика да се признае дека собирот се одржува на земја на Аборицините или на луѓето по потекло од островите во Теснецот Торес; да им се одаде почит на Традиционалните Заштитници, особено на починатите и сегашните; и да им се изрази почитување на присутните Аборицини и луѓето по потекло од островите во Теснецот Торес.

Оддавањето признание на земјата обично се изведува како дел од уводот на состаноци и настани. Секој може да го изговори Оддавањето признание на земјата На состаноци/ настани, тоа обично го прави претседавачот или лицето што ја води церемонијата.

Овие постапки се прават за да им се изрази почитување на Аборицините и на луѓето од островите во Теснецот Торес.

Значајни денови за Австралијците

Денот на Австралија (Australia Day)

Секоја година на 26 јануари го прославуваме Денот на Австралија. Денот на Австралија е државен празник во сите држави и територии во Австралија. Тоа е годишнина од пристигнувањето на Првата флота од Велика Британија во 1788 година.

На Денот на Австралија, заедниците ширум Австралија размислуваат за нашата историја и за луѓето кои придонеле за нашите заеднички постигања. Тоа е најголемиот државен празник во Австралија, што се прославува секоја година.

Денот на Австралија е прилика за оддавање признание и прославување на придонесот што секој Австралиец го дава на нашата современа и динамична нација: од нашите абориџински народи и народи од островите во Теснецот Торес - кои живеат тука околу 65.000 години - до тие кои живеат тука со генерации и тие кои дошле од сите страни на светот за нашата земја да им биде татковина. Од таа причина, Денот на Австралија се одбележува со настани ширум Австралија, вклучувајќи ги специјалните свечености за доделување на државјанство.

За време на прославата на Денот на Австралија, австралискиот премиер ги објавува добитниците на наградата Австралиец на годината во Канбера.

Празникот Anzac Day

Anzac Day се слави на 25 април секоја година. Anzac Day го добил името според кратенката за Австралиски и новозеландски армиски корпус (Australian and New Zealand Army Corps) што се истовариле на Галиполе во Турција во текот на Првата светска војна, на 25 април 1915 година.

Празникот Anzac Day е свечен ден на кој се сеќаваме на пожртвуваноста на сите Австралијци што се бореле и загинале во војни, воени судири и во мировни операции. Исто така им оддаваме почит на храброста и преданоста на сите мажи и жени во оружените сили, и размислуваме за многуте различни значења на војната.

Информации за други важни државни празници и прослави може да најдете во *Дел 5, Австралија денес*.

Австралиски знамиња

Австралиското државно знаме е официјално знаме на нашата земја. Други знамиња што се официјално признати и може да се вејат во заедницата се австралиското аборицинско знаме и знамето на народите од островите во Теснецот Торес.

Секоја држава и територија исто така има свое знаме, што може да се види на страница 11.

Австралиско државно знаме

Австралиското државно знаме е сино, бело и црвено.

- „Union Jack“, знамето на Велика Британија, е во горниот лев агол. Тоа ја претставува нашата историја како британска населба и законите и институциите што ги наследивме како резултат на тоа.
- Свездата на Комонвелтот се наоѓа под Union Jack. Оваа звезда има седум краци, по еден за секоја од шестте држави, и еден за териториите.
- Јужниот Крст, на десната страна, е созвездие што може да се види на јужното небо.

Австралиско аборицинско знаме

Австралиското аборицинско знаме е црно, црвено и жолто.

- Горната половина е црна и ги претставува аборицинските народи на Австралија.
- Долната половина е црвена и ја претставува земјата, што има церемонијално значење.
- Жолтиот круг го претставува сонцето.

Знамето на народите од островите во Теснецот Торес

Знамето на народите од островите во Теснецот Торес е зелено, сино, црно и бело.

- Зелените ленти ја претставуваат земјата.
- Сината лента во средината го претставува морето.
- Црните линии ги претставуваат народите од островите Торес Стреит.
- Белиот танчерски украс за глава во центарот е симбол за сите луѓе од островите во Теснецот Торес.
- Краците на белата звезда ги претставуваат групите острови во Теснецот Торес, а белата боја го симболизира мирот.

Симболи на Австралија

Грб на Комонвелтот

Грбот на Комонвелтот е официјален симбол на Комонвелтот на Австралија. Тој го претставува нашето национално единство. Тој ги прикажува овластувањата и сопственоста на Комонвелтот на Австралија.

- Штитот во средината ги претставува шесте држави и федерацијата.
- Кенгур и ему го придржуваат штитот од двете страни. Тие се домородни австралиски животни.
- Над штитот стои златната Свезда на Комонвелтот.
- Во заднината има златна мимоза, националниот цвет на Австралија.

Австралиски национален цвет

Националниот цвет на Австралија е златната мимоза. Тоа мало дрво расте главно во југоисточна Австралија. Има светлозелени лисја и многубројни златножолти цветови напролет. Секоја од австралиските држави и територии исто така има свој цветен амблем.

Државни бои на Австралија

Државни бои на Австралија се зелената и златната, боите на златната мимоза. Дресовите на нашите спортски репрезентации обично се зелени и златни.

Австралиски национален скапоцен камен

Опалот е австралискиот национален скапоцен камен. Според абориџинските легенди, виножитото ја допрело земјата и ги создало боите на опалот.

Австралиска државна химна

‘Advance Australia Fair’ е австралиската државна химна. Таа се свири и пее при настани од национално значење, вклучувајќи ги церемониите за доделување на австралиско државјанство и големите спортски натпревари.

Advance Australia Fair

*Australians all let us rejoice,
For we are young and free;
We've golden soil and wealth for toil;
Our home is girt by sea;
Our land abounds in nature's gifts
Of beauty rich and rare;
In history's page, let every stage
Advance Australia Fair.
In joyful strains then let us sing,
Advance Australia Fair.*

*Beneath our radiant Southern Cross
We'll toil with hearts and hands;
To make this Commonwealth of ours
Renowned of all the lands;
For those who've come across the seas
We've boundless plains to share;
With courage let us all combine
To Advance Australia Fair.
In joyful strains then let us sing,
Advance Australia Fair.*

ВТОР ДЕЛ

Австралиски демократски убедувања, права и слободи

Австралиски демократски убедувања, права и слободи

На свеченоста за државјанство, вие ќе се заколнете дека ќе ги споделувате демократските убедувања на Австралија и дека ќе ги почитувате нејзините права и слободи. Многу е важно да ги разбирате демократските убедувања на Австралија, и правата и слободите што ги споделуваат Австралијците.

Во овој дел од книгава се наведени тие убедувања, права и слободи. За повеќе информации видете во *Дел 4, Австралиски вредности*.

Наши демократски убедувања

Парламентарна демократија

Австралискиот систем на владеење е парламентарна демократија. Како дел од тој систем, власта на владата доаѓа од австралискиот народ, затоа што австралиските државјани гласаат за луѓе кои ќе ги претставуваат во Парламентот. Претставниците во Парламентот мора да бидат одговорни пред народот, преку избори, за одлуките што ги донесуваат.

Владеење на правото

Сите Австралијци се еднакви пред законот. Владеење на правото значи дека ниедно лице, група или верско правило не е над законот. Сите, вклучувајќи ги луѓето кои се на позиции на власт во австралиската заедница, мора да ги почитуваат законите на Австралија. Во нив спаѓаат водачите во државната управа, во заедницата и верските водачи, како и деловните луѓе и полицијата.

Мирно живеење

Австралијците се гордеат со тоа што живеат во мирна земја што има стабилен систем на владеење. Австралијците веруваат дека до промени треба да доаѓа низ разговор, мирно убедување и демократски процес. Го отфрламе насилството како начин да се промени мислењето на некоја личност или некој закон.

Почит кон сите поединци без оглед на потеклото

Австралискиот демократски систем се засновува на принципот дека секој поединец, без оглед на неговото потекло, има права и е еднаков пред австралискиот закон. Од сите Австралијци се очекува еден кон друг да се однесуваат достоинствено и со почит, без оглед на нивната раса, земја на потекло, пол, сексуална определба, брачна состојба, возраст, попреченост, културно наследство, култура, политика, богатство или вера.

Наши слободи

Слобода на говорот и слобода на изразувањето

Слободата на говорот е основна австралиска вредност и го поткрепува нашиот демократски систем. Слобода на говорот значи луѓето да можат да го речат и напишат тоа што го мислат, и за своите идеи да разговараат со други луѓе. На пример, луѓето може да ја критикуваат владата, мирно да протестираат против владини одлуки и да водат кампањи за менување на закони сè додека во секое време ги почитуваат австралиските закони.

Слобода на изразувањето значи луѓето да можат да ги изразат нивните гледишта, вклучувајќи низ уметност, филм, музика и книжевност. Луѓето се слободни да се среќаваат на јавни или приватни места за да водат општествени или политички дискусии.

Во секое време, дури и при применување на слободата на говорот и на слободата на изразувањето, законите на Австралија мора да бидат почитувани. Исто така мора да ги почитуваме слободата на говорот и слободата на изразувањето на другите луѓе.

Слобода на здружување

Слободата на здружување е право на формирање и членување во здруженија заради постигнување на заеднички цели. На пример, луѓето во Австралија се слободни да се придружат на која и да е легална организација, како што е политичка партија, синдикат, верска, културна или општествена група. Луѓето исто така можат да одлучат да не се придружат на такви организации и не можат да бидат присилени да се придружат.

Австралијците може да се собираат со други луѓе за да протестираат против некоја постапка на владата или против некоја организација. Меѓутоа, законите на Австралија секогаш мора да се почитуваат. Тоа значи дека тие собираи мора да бидат мирни и за време на нив никој не смее да биде повреден или направена материјална штета.

Слобода на вероисповед

Австралија има јудео-христијанско наследство и голем број Австралијани се претставуваат како христијани, но во Австралија има луѓе од сите големи вероисповести. Австралија има државни празници на христијански свечени денови како што се Вели Петок, Велигден и Божик.

Власта и законите ги третираат сите граѓани еднакво, без оглед на нивната вероисповед или убедувања. Државната власт во Австралија е световна, што значи дека таа функционира одвоено од црквите или други верски институции. Австралија нема официјална национална вероисповед. Луѓето во Австралија се слободни да имаат вера што самите ќе ја изберат. Исто така, тие може да изберат да не бидат верници.

Секогаш, дури и кога луѓето извршуваат верски чинови, законите на Австралија мора да бидат почитувани. Кога постои судир меѓу некој австралиски закон и некоја верска практика, важи австралискиот закон.

Наши рамноправности

Во Австралија има голем број закони кои обезбедуваат дека никој нема да биде третиран поинаку од другите луѓе поради неговиот/нејзиниот пол, раса, попреченост или возраст.

Полова рамноправност

Мажите и жените во Австралија имаат еднакви права. Дискриминацијата на некое лице поради неговиот/нејзиниот пол е противзаконска.

Еднакви можности и 'fair go'

Австралијците ги ценат еднаквите можности во нашето општество и тоа често се нарекува 'fair go'. Тоа значи дека тоа што некој ќе го постигне во животот треба да биде резултат на неговиот или нејзиниот талент, работа и усилби, а не на неговото или нејзиното богатство или потекло. Тоа е за да се обезбеди дека во австралиското општество не постојат официјални класни разлики.

Обврски и права врз основа на австралиското државјанство

Кога ќе станете австралиски државјанин, вие ќе имате дополнителни обврски и права.

Обврски - што ќе ѝ дадете на Австралија

Како австралиски државјанин, вие мора:

- да ги почитувате законите на Австралија.
- да гласате на сојузните избори и на изборите во државите и териториите, како и на референдуми
- да ја браните Австралија, ако биде потребно
- да бидете член на порота, ако бидете повикани.

Права - што Австралија ќе ви даде

Како австралиски државјанин, вие може:

- да гласате на сојузните избори и на изборите во државите и териториите, како и на референдуми
- да побарате децата родени во странство да станат австралиски државјани по потекло
- да се пријавите за работа во австралиски државни служби или во австралиските одбранбени сили
- да се кандидирате за пратеник во парламент
- да поднесете барање за австралиски пасош и слободно да влегувате во Австралија
- да побарате конзуларна помош од австралиски претставник кога сте во странство

Обврски

Почитувајте ги законите на Австралија
Нашите претставници во власта донесуваат закони за да ги зачуваат поредокот, слободата и безбедноста во општеството и за да ги заштитат нашите права. Сите австралиски државјани и други луѓе во Австралија мора да ги почитуваат законите на Австралија.

Повеќе информации за некои важни закони во Австралија може да се најдат во *Дел 3, Владата и законите во Австралија*.

Гласање на федерални избори и на избори во држави и територии, како и на референдум

Гласањето е важна обврска, право и привилегија за сите австралиски државјани на 18 години или постари.

Обврска за австралиските државјани на 18 години или постари е да гласаат на федералните избори и на изборите во државите и териториите, како и на референдум, што е гласање за промена на австралискиот Устав. Правејќи го тоа, австралиските државјани го искажуваат нивното мислење за тоа како се управува со Австралија и придонесуваат за нејзината иднина.

Гласањето е задолжително на федералните избори и на изборите во државите и териториите. Во некои држави гласањето на локални избори не е задолжително.

Повеќе информации за австралискиот Устав може да се најдат во *Дел 3, Владата и законите во Австралија*.

Одбрана на Австралија ако се јави потреба за тоа

Иако службата во Австралиските одбранбени сили е на доброволна основа, обврска на австралиските државјани е да ја бранат Австралија ако биде потребно. Од животна значење е сите австралиски државјани да се сплотат во одбрана на земјата и на нејзиниот начин на живот ако биде неопходно.

Членување во порота ако добиете покана за тоа

Членувањето во порота, ако биде побарано, е обврска на австралиските државјани на 18 години или постари. Порота е група од обични австралиски мажи и жени кои ги слушаат доказите во некоја судска постапка и одлучуваат дали некое лице е невинно или виновно.

Австралиските државјани запишани во гласачките списоци може да бидат повикани да членуваат во порота. Членувањето во порота помага да се обезбеди дека судскиот систем е отворен и праведен.

Права

Пријавете се за работа во австралиските државни служби или во Австралиските одбранбени сили

Една од привилегиите да се биде австралиски државјанин е можноста да се побара работа во австралиските државни служби и да се работи за Австралиската влада, на пример, во Services Australia или во Австралиската даночна служба (ATO).

Австралиските државјани исто така имаат право да се пријават за работа во Австралиските одбранбени сили (армијата, воената морнарица и военото воздухопловство).

Кандидирање на избори за парламентот

Австралиските државјани на 18 години или постари, кои не се двојни државјани, можат да се кандидираат за пратеници на федерално ниво или на ниво на држава или територија. Да се биде парламентарен пратеник во Австралија е чест и сериозна обврска.

Поднесување барање за австралиски пасош и слободно влегување во Австралија

Кога ќе станете австралиски државјанин, ќе имате право слободно да живеете во Австралија. Исто така, вие ја имате привилегијата да поднесете барање за австралиски пасош. Ако патувате во странство како австралиски државјанин, вие може слободно да се вратите во Австралија без виза.

Побарајте конзуларна помош од австралиски претставник кога сте во странство

Австралија има амбасади, високи претставништва или конзулати во многу земји. Кога имате некој проблем во странство, може да побарате помош од австралиски државен претставник. Тоа вклучува итни случаи како што се граѓански немири и природни катастрофи.

Австралиските претставници исто така можат да им помогнат на австралиски државјани со издавање пасош во вонредни ситуации и да дадат совети и поддршка во случај на несреќа, сериозна болест или смрт.

Кога сте во друга земја, мора да ги почитувате законите на таа земја.

Поднесете барање децата родени во странство да станат австралиски државјани по потекло

Австралиските државјани може да поднесат барање нивните деца родени во странство да станат австралиски државјани по потекло.

Учествување во австралиското општество

Австралија ги поттикнува сите државјани активно да учествуваат во општеството. Активните државјани ја преземаат обврската и привилегијата да ја обликуваат иднината на Австралија. На пример, може да се зачлените во некоја организација на локалната заедница, да се вклучите во доброволна општествена работа во заедницата, во уметничка или културна организација и активно да учествувате во политичкиот живот.

Плаќањето данок е уште еден важен начин на кој директно придонесувате за австралиската заедница, и тоа е законска обврска. Данок се плаќа на парите што ги заработувате, без оглед дали е тоа од работа или од бизнис или инвестиции, и го собира АТО. Данок се плаќа на голем број стоки и услуги. АТО работи за да осигура дека сите граѓани се свесни за своите даночни права и обврски да го платат точниот износ на данок.

Многу бенефиции што ги уживаат Австралијците се овозможени преку даноците. Парите од даноците се трошат за услуги финансирани од државата, вклучувајќи ги здравството, образованието, одбраната, патиштата и железниците, и социјалното осигурување.

Со работење и плаќање данок, вие ја поддржувате владата тие важни услуги да ги обезбедува на австралиската заедница. Владите на државите и териториите и локалните општини исто така собираат даноци за да плаќаат за услугите. Тие услуги помагаат Австралија да биде мирна и напредна држава каква што е денес.

ТРЕТ ДЕЛ

Владата и законите во Австралија

Владата и законите во Австралија

На свеченоста за доделување на државјанство ќе се заколнете дека ќе ги поддржувате и почитувате австралиските закони. Австралискиот систем на владеење е парламентарна демократија. Важно е да го разбирате австралискиот систем на владеење, како се донесуваат закони во нашата парламентарна демократија и како тие закони се применуваат. Исто така е важно да се сфати како вие, како државјанин, ќе го дадете вашето мислење за управувањето со државата.

Како ќе го дадам моето мислење?

Гласање

Како што е наведено во Делот 2, државјаните на 18 години или постари мора да се запишат во гласачките списоци, за да гласаат на федералните и изборите на државите и териториите, како и на референдумите за уставни промени.

Во парламентарната демократија на Австралија, државјаните го изразуваат своето мислење како со Австралија треба да се управува така што гласаат за едно лице да ги претставува во парламент. Ако не сте исправно запишани во гласачките списоци, не можете да гласате на избори.

Гласањето е задолжително на австралиските избори или, ако ги има, на референдуми за уставни промени.

Австралиската изборна комисија (АЕС) е агенција на Комонвелтот, задолжена за спроведување на федерални избори и референдуми, и за одржување на изборниот список на Комонвелтот. АЕС е независна од владата. Политичките партии или поединци во владата не можат да влијаат врз одлуките на АЕС.

Во Австралија, гласањето на избори е тајно, па затоа можете слободно и безбедно да гласате за кој и да е кандидат. Никому не му е дозволено да знае за кого сте гласале, освен во случај вие да изберете да го кажете тоа. Ако не гласате на избори без оправдана причина, може да бидете парично казнети. Задолжителното гласање е начин да се обезбеди дека луѓето одлучуваат кој ќе владее и ќе ги претставува во парламентот.

Покренување прашања кај вашите претставници

Австралиските државјани може да ги контактираат нивните избрани претставници, за да ја искажат нивната загриженост за владината политика. На тој начин сите Австралијци можат да го кажат своето мислење при донесувањето на законите и политиката на владата. Ако некој државјанин му рече на неговиот или нејзиниот избран претставник дека некој закон треба да се смени, избраниот претставник треба да разгледа што било предложено.

Како го воспоставуваме нашиот систем на владеење?

Федерација

По британското доселување и пред 1901 година, Австралија се состоела од шест одделни британски колонии со самостојна управа.

Секоја колонија имала свој устав и закони во врска со одбраната, доселувањето, поштенските услуги, трговијата и превозот. Меѓутоа, тоа создавало тешкотии меѓу колониите. На пример, трговијата и превозот меѓу колониите биле скапи и бавни, а спроведувањето на законите преку границите тешко. Посебните колонии исто така имале и слаби одбранбени системи.

Како последица на тоа, луѓето сакале да ги обединат колониите и да формираат една единствена држава. Што е уште поважно, почнал да се формира австралискиот национален идентитет. Спортски тимови ја претставувале Австралија на меѓународен план и австралиска култура се развивала преку популарни песни, стихотворби, приказни и уметност.

Обединувањето на нацијата било тешка задача, но со текот на времето идејата за една австралиска држава станала реалност. На 1 јануари 1901, колониите се обединиле во федерација на држави, наречена Комонвелт на Австралија.

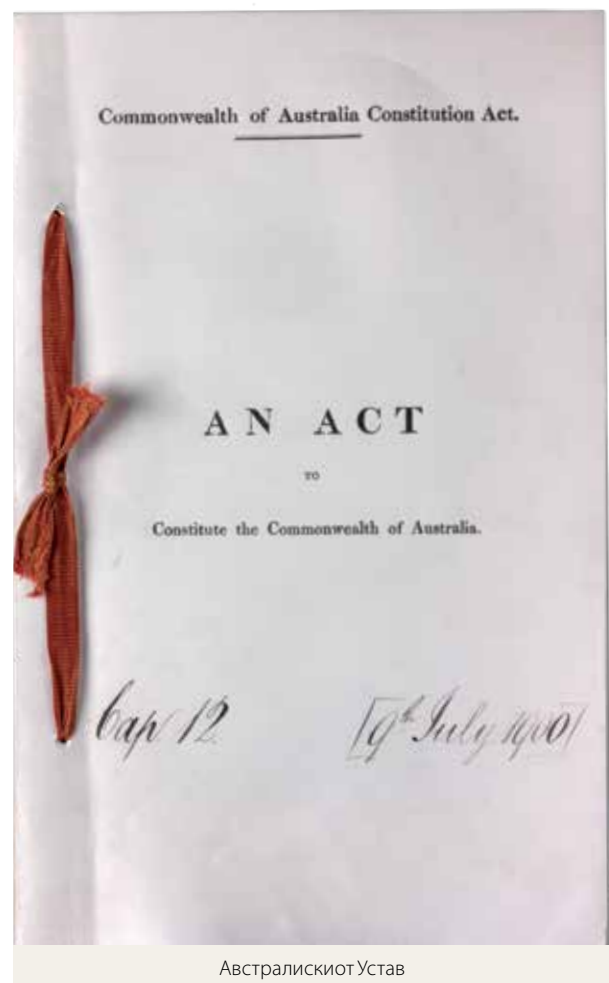
Австралискиот Устав

Уставниот закон на Комонвелтот на Австралија од 1900 година (австралискиот Устав) е правен документ кој ги одредува основните правила на владеење во Австралија. Австралискиот Устав првично бил усвоен како дел од британскиот Закон за Парламентот во 1900 година. На 1 јануари 1901, австралискиот Устав стапил на сила и австралиските колонии станале една независна држава - Комонвелтот на Австралија.

Со австралискиот Устав бил формиран Парламентот на Комонвелтот Австралија, кој се состоел од Претставнички дом и Сенат. Уставот исто така го востановил Врховниот суд на Австралија, кој има најголемо областување да ги применува и толкува законите на Австралија.

Австралискиот народ може да го менува австралискиот Устав преку гласање на референдум, како што беше во 1967 година кога повеќе од 90 проценти од Австралијците гласале „Да“ за да се дозволи Абориџините да бидат пребројани на пописот на населението.

На референдум е потребно е „двојно мнозинство“ за австралискиот Устав да биде променет. Тоа значи дека мнозинство гласачи во мнозинство држави, како и мнозинство гласачи во целата земја мора да гласаат за промената.

Австралискиот Устав

Како се контролираат овластувањата на Владата

Со австралискиот Устав се врши поделба на власта меѓу законодавната (Парламент), извршната (на пример, федералниот премиер и неговиот кабинет) и судската власт (судии), за да се спречи едно лице или една група да ја држи во раце целата власт.

Законодавна власт

Законодавна власт е власта што донесува закони. Парламентот има овластување да ги донесува и менува законите во Австралија. Парламентот се состои од пратеници што ги избрал австралискиот народ.

Извршна власт

Извршната власт е овластување да се спроведуваат законите во практиката. Извршната власт ги вклучува премиерот на Австралија, министрите на австралиската Влада и Генералниот гувернер. Министрите се одговорни за владини министерства.

Судска власт

Судиите имаат овластувања да ги толкуваат и применуваат законите. Судовите и судиите се независни од Парламентот и Владата.

Тие овластувања се запишани во австралискиот Устав.

Кој е австралиски шеф на држава?

Австралиски шеф на држава е Кралицата на Австралија, Нејзиното Величество Кралицата Елизабета Втора.

Кралицата го назначува Генералниот гувернер како нејзин претставник во Австралија, на совет од австралискиот премиер. Генералниот гувернер дејствува независно од сите политички партии. Во Австралија, Кралицата нема секојдневна улога во владеењето.

Секоја од државите има гувернер кој ја претставува Кралицата во улога што е слична на улогата на Генералниот гувернер.

Уставна монархија

Уставна монархија е држава во која шеф на државата е крал или кралица, но тој или таа мора да постапува согласно со Уставот. Бидејќи Кралицата не живее во Австралија, нејзините овластувања се пренесени на Генералниот гувернер во Австралија.

Австралискиот систем на парламентарна демократија ги отсликува британските и северноамериканските традиции, комбинирани на начин кој е типично австралиски. Во австралискиот систем водач на австралиската Влада е премиерот.

Нејзиното Величество Кралицата Елизабета Втора

Улогата на генералниот гувернер

Генералниот гувернер не е дел од владата и мора да остане неутрален.

Улогата на Генерален гувернер вклучува:

- потпишување на сите предлог-закопи усвоени од австралискиот Парламент, кои по тоа потпишување стануваат закони (тоа се нарекува „кралска согласност“)
- извршување на церемонијални должности
- одобрување на поставувањето на австралиската влада и на нејзините министри, на федерални судии и на други функционери.
- отпочнување на процесот за федерални избори
- должност на Врховен командант на Австралиските одбранбени сили

Генералниот гувернер исто така има специјални овластувања познати како „резервирани овластувања“ (reserve powers) што може да ги користи само во специфични околности.

Кои се некои од австралиските водачи?

Шеф на државата (Head of State)

Кралицата на Австралија

Генерален гувернер (Governor-General)

Претставник на шефот на државата во Австралија

Гувернер (Governor)

Претставник на шефот на државата во секоја од австралиските држави

Сојузен премиер (Prime Minister)

Водач на австралиската влада

Премиер (Premier) Водач на владата во секоја од државите

Водач на влада на држава

Главен министер

Водачот на влада на териториите

Министер во влада

Член на Парламентот избран од водачот на владата да биде надлежен за некое подрачје на управата

Член на парламентот (Member of Parliament - MP)

Избран претставник на народот во австралискиот Парламент или во парламент на сојузна држава.

Сенатор (Senator)

Избран претставник од една држава или територија во австралискиот Парламент

Градоначалник или Претседател на општина (Mayor or Shire President)

Водач на општински совет

Општински советник (Councillor)

Избран член на локален општински совет

Како се управува со Австралија?

Австралиска влада

Австралиската влада се нарекува уште и сојузна влада или влада на Комонвелтот. Владата е составена од членови на австралискиот Парламент, кој има два дома:

- Претставнички дом
- Сенат

Кога гласате на федерални избори, обично избирате претставници за обата дома на Парламентот.

Претставнички дом

Претставничкиот дом е еден од двата дома на австралискиот Парламент. Други имиња за Претставничкиот дом се Долен дом или Народен дом.

Австралија е поделена на сојузни изборни единици. Членовите на Парламентот ги претставуваат луѓето од нивната изборна единица.

Бројот на членови на Парламентот за секоја држава и територија зависи од бројот на населението на таа држава или територија. Вкупно, во Претставничкиот дом се избираат 150 членови.

Членовите на Парламентот и сенаторите водат дебати во австралискиот Парламент за предлозите за нови закони. Улога на Претставничкиот дом е да ги разгледува, води дебати и гласа за предлозите на нови закони или измени на закони, и да дискутира за прашања од национално значење.

Претставнички дом

Сенат

Сенатот е другиот дом на австралискиот Парламент. Сенатот понекогаш се нарекува Горен дом, Дом за ревизија или Дом на државите. Гласачите во секоја држава исто така избираат сенатори што ги претставуваат во Сенатот. Сите држави се подеднакво застапени во Сенатот, без оглед на бројноста на нивното население. Вкупно има 76 сенатори. Секоја држава избира по 12 сенатори, а Австралиската Престолничка Територија и Северната Територија по два сенатора.

Сенаторите исто така разгледуваат, водат дебати и гласаат за нови закони или за измени на законите, и дискутираат за прашања од национално значење.

Сенат

Влади на државите и териториите

Во Австралија има шест држави и две територии на главното копно. Секоја држава има свој парламент и устав. Владите на државите и на териториите се сместени во главните градови на државите и териториите. Водач на влада на држава се нарекува премиер, а водач на влада на територија се нарекува главен министер.

Државните влади работат на сличен начин како и австралиската влада. Во секоја држава има гувернер кој ја претставува Кралицата на Австралија. Во Северната Територија генералниот гувернер назначува управител (Administrator). Улогата и надлежностите на Администраторот се слични на оние на гувернерот на држава.

Државите имаат права признати со Уставот, додека териториите ги немаат. Државите имаат право самостојно да донесуваат закони, додека законите на самоуправните територии федералната влада може да ги промени или укине во секое време.

На изборите во државите и териториите, австралиските државјани гласаат за да изберат претставник за нивната област. Тие претставници стануваат пратеници во парламентот на државата или на територијата.

Локална власт

Државите и Северната Територија се поделени на подрачја на локална власт, кои може да се викаат градови, окрузи, села или општини. Секое подрачје си има свој сопствен општински совет. Општинските совети се надлежни за планирање и за испорачување на услуги на нивната локална заедница. Граѓаните во секое подрачје на локалната власт гласаат за да ги изберат своите локални општински советници.

Што прават трите нивоа на власт?

Главната разлика меѓу трите нивоа на власт се дека - иако некои одговорности може да се преклопуваат - општо земено, секое ниво на власт пружа различни услуги.

Австралиската влада е надлежна за:

оданочување
управување со националната економија
доселување и државјанство
помош за вработување
поштенски услуги и комуникациска мрежа
социјално осигурување (пензии и семејна поддршка)
одбрана
трговија и промет
аеродроми и воздухопловна безбедност
надворешни работи (односи со други земји).

Владите на државите и на териториите се првенствено надлежни за:

болници и здравствени служби
училишта
патишта и железници
шумарство
полиција и служби за итни ситуации
јавен превоз.

Локалните власти (и владата на Австралиската Престолничка Територија) се надлежни за:

улични знакови, контрола на сообраќајот
локални патишта, пешачки патеки, мостови
одводи
паркови, игралишта, пливачки базени, спортски терени
терени за кампување и кампови за приколки
проверка на храна и месо
контрола на бучава и животни
собирање на ѓубре
локални библиотеки, сали и центри на заедницата
прашања во врска со негата на деца и постари луѓе
градежни дозволи
општествено планирање
локални еколошки прашања.

Каква улога играат политичките партии во начинот на кој се управува со Австралија?

Политичка партија е група луѓе што споделуваат слични идеи за тоа како треба да се управува со една држава. Тие работат заеднички за да ги претворат идеите на партијата во закони. Главни политички партии во Австралија се Австралиската либерална партија (Liberal Party of Australia), Австралиската лабуристичка партија (Australian Labor Party), Националната партија (Nationals) и Австралиските зелени (Australian Greens).

Повеќето пратеници во Парламентот припаѓаат на некоја политичка партија. Некои пратеници не припаѓаат на ниедна партија и се нарекуваат „независни“.

Во Австралија можете слободно да се приклучите на која и да е политичка партија, ако сакате.

Како се формира Австралиската влада?

По федерални избори, Австралиската влада главно ја формира политичката партија или коалицијата на партии која има мнозинство пратеници во Претставничкиот дом. Водачот на таа партија станува водач на Австралиската влада - сојузен премиер.

По федерални избори, партијата или коалицијата од партии со втор најголем број на пратеници во Претставничкиот дом, ја формира опозицијата. Нејзиниот водач се нарекува водач на опозицијата.

Сојузниот премиер предлага пратеници во Парламентот или сенатори кои ќе станат министри. Генералниот гувернер го одобрува поставувањето на федералниот премиер и на министрите.

Министрите се надлежни за некој ресор на владата (наречен портфељ), како што се вработување, домородни работи или финансии. Министрите со најважни ресори го сочинуваат Кабинетот - тело во Владата што донесува клучни одлуки.

Како се донесуваат закони?

Австралискиот парламент има право да изготвува и менува закони заради корист на земјата.

Ако пратеник во австралискиот Парламент предложи воведување на нов закон или промена на некој постоечки закон, тој предлог се нарекува 'Bill'.

Претставничкиот дом и Сенатот го разгледуваат, водат дебата и гласаат дали се согласуваат со предлогот.

Ако мнозинството пратеници во двата дома на Парламентот се согласат со предлогот, тој оди кај Генералниот гувернер.

Генералниот гувернер го потпишува предлогот и тој станува закон. Тоа се нарекува „кралска согласност“.

Парламентите на државите и териториите ги донесуваат нивните закони на сличен начин.

Како се спроведуваат законите

Судови

Судовите во Австралија се независни. Судовите одлучуваат дали некој го прекршил законот или не, и одлучуваат за казната. Судовите своите одлуки можат да ги засноваат само на доказите што им се поднесени.

Судии на судови од повисок ранг и судии на пониски судови

Судијата на суд од повисок ранг (judge) или судијата на пониски судови (magistrate) е највисоката власт во судот. Тие судии се независни и никој не може да им наложи каква одлука да донесат.

Судиите на суд од повисок ранг и судиите на пониските судови ги назначува владата, но владата не може да им ги одземе работните места ако не се согласува со нивните одлуки.

Поротата

Во австралискиот судски систем, луѓето се сметаат за невини сè додека судот не утврди дека се виновни. Секој има право на суд да биде застапуван од правник.

Во некои случаи судот користи поротата за да одлучи дали некое лице го прекршило законот. Улога на поротата е да одлучи во судот дали некое лице е невинно или виновно. Поротата е група Австралијци кои по случаен избор се одбрани од редовите на целото население. Судијата ѝ го објаснува законот на поротата. Во судења за кривични дела, ако поротата утврди дека некоја личност е виновна, судијата одлучува за тоа каква казна ќе определи.

Полиција

Полицијата ги одржува редот и мирот во заедницата. Нивна работа е да ги штитат животите и имотите. Тие се независни од владата. Ако полицијата верува дека некој го прекршил законот, може да го уапси тоа лице и да го изведе пред суд. Полицијата може да дава докази во судот, но судот одлучува дали некое лице е виновно или не.

Државите и Северната Територија имаат сопствени полициски сили. Тие се справуваат со кривични дела според законите на државата или територијата.

Австралија исто така има национална полиција што се вика Австралиска федерална полиција (АФП). АФП води истрага за кривични дела против сојузните закони; на пример, шверц со дрога, кривични дела против националната безбедност и против животната средина. АФП е исто така одговорна за општи полициски работи во Австралиската Престолничка Територија.

Полицијата и заедницата имаат добри заемни односи во Австралија. Може да пријавите кривични дела и да побарате помош од вашата локална полиција.

Во Австралија, поткупувањето на полицаец се смета за сериозно кривично дело. Кривично дело е дури и обидот да се поткупи полицаец.

Кривични дела во Австралија

Важно е да сте запознаени со австралиските закони. Ако прекршите некој австралиски закон за кој не сте знаеле, може да бидете обвинети бидејќи тоа што не го знаете законот не е оправдание.

Некои од најтешките кривични дела се убиство, напад, сексуален напад, насилството врз луѓе или имот, вооружен грабеж или кражба, сексуални односи со деца или со млади лица помлади од законски пропишаната возраст за согласност, опасно возење на моторно возило, поседување на нелегални дроги и измама.

Секој има право да има позитивни и безбедни односи со неговото или нејзиното семејство, пријатели и блиски. Како и во други земји, насилството врз друго лице е противзаконско во Австралија и претставува многу тешко кривично дело. Тука спаѓа и насилството во домот и во бракот, познато како домашно или семејно насилство. Домашното и семејното насилство вклучуваат однесување или закани со цел да се контролира партнерот со предизвикување страв или закана по безбедноста на партнерот. Домашното и семејното насилство може да вклучуваат удирање, изолирање на член на семејството од пријателите и семејството, или заканување на деца или домашни миленици. Домашното и семејното насилство се неприфатливи и се противзаконски.

Лицето што ќе ги изврши овие кривични дела може да биде пратено во затвор, без оглед дали е маж или жена. Никој не треба да прифаќа однесувањето кон него или неа да биде лошо или да биде повреден/повредена.

Ако вие или некој кого го познавате е во опасност, треба да јавите во полиција. Повеќе информации се достапни на www.respect.gov.au и на www.1800respect.org.au

Сообраќајни прекршоци

Патните и сообраќајните прописи ги контролираат властите во државите и териториите. Луѓето може да бидат парично казнети или пратени во затвор поради кршење на сообраќајните закони. За да возите кола во Австралија, мора да имате локална возачка дозвола, а колата мора да биде регистрирана.

Сите лица што се возат во кола мора да носат сигурносен појас. Бебињата и малите деца мора да бидат ставени во одобрени седиште во автомобил. Законите за сообраќајот се многу строги. Противзаконски е да возите после земање дрога или ако во крвта имате алкохол над дозволеното ниво. Исто така е противзаконски да разговарате на мобилен телефон што го држите во рака додека возите.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ

Австралиски вредности

Австралиски вредности

Австралиските вредности, чија основа се слободата, почитувањето, праведноста и еднаквоста, се централни за нашата заедница да остане безбедно, напредно и мирно место за живеење.

Нашите вредности ја дефинираат и обликуваат нашата земја и тие се причината зошто толку многу луѓе сакаат да станат австралиски државјани.

Австралиското државјанство значи да ги спроведувате овие вредности во вашиот секојдневен живот и во вашата локална заедница. Затоа е многу важно да ги разберете вредностите кои од сите луѓе во Австралија се очекува да ги почитуваат, споделуваат и поддржуваат.

Наши вредности

Посветеност на владеењето на правото

Сите Австралијци се заштитени со нашите закони и правни системи. Австралијаните ја препознаваат важноста на законите заради одржувањето на мирно и организирано општество.

Според владеењето на правото, сите Австралијци се еднакви пред законот и ниту едно лице или група не е над законот. Во Австралија секој треба да ги почитува законите и никогаш да не ги крши, во спротивно може да биде казнет. Вие треба да го почитувате законот, дури и ако никој не гледа.

Австралиските закони се однесуваат на сите луѓе во Австралија. Тоа значи дека без оглед на вашето потекло или култура, вие мора да ги почитувате австралиските закони.

Парламентарна демократија

Австралискиот систем на владеење е парламентарна демократија. Нашите закони ги одредуваат парламентите избрани од народот. Тоа значи дека сите Австралијци учествуваат во управувањето со земјата. Овластувањата на владата потекнуваат од австралискиот народ затоа што австралиските државјани гласаат за луѓето кои ќе ги претставуваат во парламентот.

Гласањето е задолжително во Австралија. Тоа ја покажува важноста на учеството во избори.

Слобода на говорот

Луѓето во Австралија треба да можат слободно да ги изразуваат нивните идеи сè додека е тоа во законски рамки. Во Австралија, луѓето имаат слобода да се среќаваат на јавни или приватни места за да водат општествени или политички дискусии. Исто така, луѓето се слободни да речат и напишат што сакаат за која и да е тема, и за своите идеи да разговараат со други луѓе. Весниците, телевизиските и радио станиците ја имаат истата слобода.

На Австралијците им е дозволено мирно да протестираат против постапките на владата, бидејќи толерирањето на мирни јавни протести е основен дел од демократијата.

Никогаш не е дозволено да се промовира насилство врз друго лице или група луѓе (на пример, поради нивната култура, националност, вера или потекло), бидејќи е тоа спротивно на австралиските вредности и закони. Исто така е противзаконски да се прават лажни наводи или да се поттикнуваат други лица да го кршат законот. Слободата на говорот и слободата на изразувањето на други луѓе мора да бидат почитувани, сè додека тоа изразување е законско.

Слобода на здружувањето

Во Австралија, луѓето се слободни да се придружат или да напуштат која и да е група доброволно, сè додека е тоа во законски рамки. Луѓето се слободни да се придружат на која и да е легална организација, како што е политичка партија, синдикат, верска, културна или општествена група. Луѓето не може да бидат убедувани да се зачленат во некоја организација, ниту да бидат присилени да ја напуштат.

Австралијците може слободно да се собираат со други луѓе, вклучувајќи за да протестираат против некоја постапка на владата или на некоја организација. Меѓутоа, сите протести мора да бидат законски. Тоа значи дека мора да бидат мирни и притоа да не се нанесуваат повреди на луѓе или штети на имот.

Слобода на вероисповедта

Во Австралија нема официјална национална вероисповед и луѓето се слободни да следат вера што ќе ја изберат. Властите кон сите граѓани се однесуваат еднакво, без оглед на нивната вероисповед или убедувања. Меѓутоа, верските чинови не смеат да ги кршат австралиските закони. Верските закони немаат легален статус во Австралија.

Сите во Австралија мора да се однесуваат според австралиските закони, вклучувајќи и кога тие се различни од верските закони. Некои верски или културни однесувања, како што се полигамијата (браќ со повеќе од едно лице истовремено) и присилното стапување во браќ, се противзаконски во Австралија и може да донесат строги казни, вклучувајќи затвор.

Верската нетрпеливост е неприфатлива во австралиското општество. На сите луѓе треба да им бидат дадени еднакви можности да ги остварат нивните цели и интересирања, без оглед на нивната народност или вера, сè додека ги почитуваат австралиските закони.

Еднаквост на сите луѓе пред законот

Австралиското општество ја цени еднаквоста на сите луѓе, без оглед на нивниот пол, сексуална определба, возраст, попреченост, вера, раса, или национално или етничко потекло. Во Австралија има голем број закони што спречуваат некој да биде третиран поинаку од другите луѓе.

Законите се применуваат во Австралија со цел на луѓе од различни потекла да не им биде даден повластен третман, ниту да бидат дискриминирани. На пример, будистите и луѓето од други вери имаат ист третман како христијаните. Според нашите закони, две лица може да стапат во брак, вклучувајќи брак меѓу двајца мажи или две жени.

Мажите и жените имаат еднакви права во Австралија и треба да им бидат дадени еднакви можности да ги постигнат нивните цели и интересирања. И мажите и жените имаат еднаков пристап до образованието и вработувањето, може да гласаат на избори, да се кандидираат за парламент, да станат припадници на Австралиските одбранбени сили и на полицијата, и имаат еднаков третман во судовите.

Противзаконски е да се врши дискриминација на некое лице поради неговиот или нејзиниот пол. Во Австралија е во ред жена да ја добие работата пред некој маж, ако таа има подобри квалификации и поголеми способности.

И мажите и жените имаат право самостојно да одлучуваат за лични прашања како што се бракот и верата, и се со закон заштитени од заплашување или насилство. Физичкото насилство спрема сопругник или партнер никогаш и во Австралија е кривично дело.

Разводот е прифатлив во Австралија. Мажот или жената можат да поднесат барање за развод во суд, дури и во случај другиот сопругник да сака бракот да продолжи.

Еднакви можности и 'fair go'

Ние веруваме дека секој заслужува 'fair go' и луѓето не треба да биде ограничени со ниеден вид на класна различност. Секому, без оглед на потеклото, му се дадени еднакви можности да успее во животот, а обезбедувањето секој да ги има исти законски права е значаен аспект на праведноста во австралиското општество.

Што некој ќе постигне во животот треба да биде резултат на неговата/нејзината трудољубивост и дарба. Тоа значи дека некој треба да добие работа врз основа на неговите/нејзините способности и искуство, а не поради полот, богатството или потеклото.

Кога некоја организација треба да пополни некое работно место, законот поддржува организацијата да го избере лицето со најголеми способности и искуство за таа работа.

Голем број нови доселеници во Австралија станале водачи во бизнисот, во нивните професии, уметноста, јавните служби и во спортот, благодарение на трудољубивоста и претприемливоста.

Меѓусебно почитување и толеранција

Во Австралија, поединците мора да ги почитуваат слободата и достоинството на другите луѓе, и нивните мислења и избор.

Насилството кон друго лице е противзаконско. Насилството од секој вид, вклучувајќи ги вербалното и физичкото малтретирање, е противзаконско. Австралијаните веруваат во мирољубиво несогласување и над сè во правото да се биде безбеден и незагрозен од насилство и вознемирување.

Во Австралија, законите се многу строги во поглед на возраста за сексуална согласност, која е 16 или 17 години, во зависност од тоа во која држава или територија живеете. На пример, во Австралија 20-годишен маж не смее да има сексуална врска со 15-годишна девојка, бидејќи е тоа противзаконски во сите австралиски држави и територии.

Во Австралија, законските постапки на полицијата треба да бидат поддржани. Вие треба да ги исполнувате законските барања на полицијата, затоа што сите Австралијци се обврзуваат дека ќе го почитуваат законот.

Австралија ги цени принципите на меѓусебно почитување и толеранција. Тоа значи да се слушаат другите и да се почитуваат нивните ставови и мислења, дури и кога тие се различни од вашите. Луѓето треба да бидат толерантни еден кон друг кога ќе видат дека не се согласуваат.

На расизмот му нема место во Австралија. Тоа вклучува правење или споделување материјал навредлив на расна основа на интернет или во други публикации, и правење погрдни коментари на расна основа на јавно место или на спортски настан.

Нашата заедница

Придонесување

Државјанството ви дава можност целосно да учествувате во животот на нашата земја и заедница. Тоа значи да сте подготвени да ги исполнувате вашите обврски како австралиски граѓанин. Австралијците очекуваат од секој кој живее во Австралија да биде дел од нашето општество и да придонесува во нашата заедница. Секој има обврска да се обиде да се издржува себеси и своето семејство, ако може.

Сожалување кон луѓе во неволја

Австралијците го ценат другарството. Ние си помагаме еден на друг во време на потреба. На пример, тоа може да значи да му се однесе јадење на некој постар сосед, да се одвезе пријател на лекарски преглед или да се посети некој кој е болен, со кривко здравје или осамен.

Во духот на другарството, Австралија има долга традиција на општествена ангажираност и доброволна работа - луѓето да водат сметка едни за други и да ја зацврстуваат заедницата. Доброволната работа е одлична можност да се сподели знаење, научат нови вештини и да се зголеми вашето интегрирање и чувство на припадност на австралиската заедница. Во Австралија има многу можности за доброволна работа.

Англиски како национален јазик

Австралиското општество го вреднува англискиот јазик како национален јазик на Австралија и како важен обединувачки елемент на општеството. Луѓето кои живеат во Австралија треба да направат напор да научат англиски.

Важно е да се научи да се зборува англиски, затоа што тоа помага да се добие образование, работа и заради подобро вклопување во заедницата. Тоа од суштествено значење за економското учество и општествената сплотеност. Апликантите за австралиско државјанство мора да направат разумни напори да го научат англискиот јазик, ако тој не е нивен мајчин јазик.

Помагање во одржувањето на безбедноста на нашето општество

Во Австралија, секој од нас има обврска да помогне да се заштити австралиското општество. На пример, ако луѓе во Австралија се сомневаат дека нивен пријател или сосед можеби планира некое сериозно криминално дело, тие треба да го пријават на австралиските власти што е можно поскоро. На тој начин помагаме да се заштити безбедноста на нашата заедница.

Слично на тоа, ако некој во Австралија види или знае дека некое дете е малтретирано, треба тоа да го пријави на полицијата за таа да испита.

Малтретирањето преку интернет е неприфатливо во Австралија. Тоа понекогаш се наречува сајбер малтретирање. Примери за тоа е споделување на сексуални или видео содржини на интернет без согласност, следење на некој на интернет или давање коментари за некое лице навредливи на расна основа на интернет. Многу видови на сајбер малтретирање се противзаконски во Австралија.

Верност кон Австралија

Во заклетвата за државјанство, Австралијците се заколнуваат на верност кон Австралија и нејзиниот народ. Австралиските државјани може да имаат државјанство и на друга земја или земји, ако законите на тие земји го дозволуваат тоа. Тоа е познато како двојно или повеќекратно државјанство. Меѓутоа, ако некој е државјанин и на некоја друга земја, австралискиот државјанин, кога е во Австралија, мора секогаш да ги почитува австралиските закони. Австралиските државјани мора да почитуваат некои австралиски закони дури и кога се во странство. На пример, за Австралијците е противзаконски да бидат вмешани во која било сексуална активност, тука или во странство, со дете помладо од 16 години.

Австралиското општество е засновано врз нашата заедничка обврска да не ги поткопуваме интересите и безбедноста на Австралија. На пример, користењето на социјалните медиуми за да се споделат официјални државни тајни би можело да ги поткопа интересите на Австралија. Исто така, поттикнувањето на недоверба и страв од некоја етничка заедница би можело да им наштети на односите во австралиската заедница.

Во Австралија, ние се сплотуваме во време на криза и се грижиме еден за друг и во добри и во лоши времиња. За време на уништувачката сезона на шумски пожари во 2019-2020 година, чиј резултат беа загуби во човечки животи, имоти и диви животни, и уништување на природната средина, голем број мултикултурни заедници работеа на собирањето донации во пари, облека и храна за да им се помогне на луѓето погодени со пожарите. На пример, членовите на кинеската, виетнамската и камбоџанската заедница во Викторија собираа донации во трговски центри и собираа пари преку локални манифестации на групи од заедницата, а членовите на заедницата на Сиките подарија илјадници шишиња вода на заедниците и пожарникарите во Квинсленд.

Заклучок

Нашите демократски институции и споделените австралиски вредности создадоа мирно и стабилно општество. Ние имаме богата и сопствена култура за да ја споделиме.

Како австралиски државјанин, вие ќе станете дел од приказната на нашата нација и ќе придонесувате за нашата иднина. Австралија ви пожелува добредојдовте. Државјанството е она што нè сплотува сите.

За да се подготвите за тестот за државјанство, решете ги прашањата за вежбање за тестот на страниците 44 до 46.

Речник за поглавјето со испитен материјал

Абориџинските народи и народите од островите во Теснецот Торес

Абориџинските народи и народите од островите во Теснецот Торес се првите жители на Австралија.

Абориџинските народи и народите од островите во Теснецот Торес сочинуваат околу три проценти од австралиското население.

Австралиска комисија за човечки права

независна комисија која ги испитува жалбите за дискриминација и кршење на човечките права.

Инциденти на расизам може да бидат пријавени на Австралиската комисија за човечки права.

Австралиски државни служби

државните оддели и луѓето кои работат во нив

Пол доби работа во австралиските државни служби како службеник на Centrelink.

граѓански немири

демонстрации и бунтови од страна на голем број луѓе, кои обично протестираат против некоја одлука или правилник на владата

Имаше граѓански немири кога Владата усвојуваше непопуларни закони.

коалиција

обединување на две или повеќе политички партии, обично за да се формира влада или опозиција

После изборите немаше ниту една партија со мнозинство седишта во Претставничкиот дом, па затоа две партии со слични идеи се обединија за да формираат коалиција.

комисија

група луѓе кои имаат некоја службена надлежност

Изборите ги организира независна комисија.

Устав

највисок закон на Австралија што Владата мора да го почитува

Уставот ги одредува законодавните, извршните и правосудните органи на власта.

уставна монархија

земја во која шеф на државата е крал или кралица, чии овластувања се ограничени со Устав

Нашиот Устав го формира Комонвелтот на Австралија како уставна монархија, со Кралот или Кралицата на Обединетото Кралство како шеф на државата.

суд

место каде што се разгледуваат правни случаи од страна на судија на суд од повисок ранг или на судија на понизок суд

Кога луѓето го прекршуваат законот, може да одат на суд.

судење за кривично дело

судско разгледување на факти, за да се одлучи дали некој е виновен или не за некое кривично дело.

По судењето за кривично дело, ограбувачот на банката беше пратен во затвор.

сајбер малтретирање

однесување со кое се користи технологија заради заканување, вознемирување, малтретирање или понижување на некого со намера да му се наштети.

Многу видови на сајбер малтретирање се противзаконски во Австралија и треба да се пријават во полиција и на онлајн службата, како што е платформа на социјална мрежа, на која се случиле.

демократија

владеење на народот преку избрани претставници

Грејс беше среќна што живее во демократија каде што може да гласа за нејзиниот претставник во парламентот.

домашно и семејно насилство

однесување или закани чија цел е партнерот да биде контролиран со предизвикување страв или закана по безбедноста.

Домашното и семејното насилство се неприфатливи и противзаконски.

Домашното и семејното насилство се противзаконски во Австралија и треба да бидат пријавени во полиција.

незаконска трговија со дрога

поседување или купување на дрога заради нејзина противзаконска продажба

Џес беше испратен во затвор поради противзаконска трговија со дрога.

избори

процес со кој граѓаните избираат лица кои ќе ги претставуваат во Парламентот

Австралиските државјани на возраст од 18 или повеќе години мора да гласаат на избори.

гласачки списоци

списоци на луѓе кои имаат право да гласаат на избори или референдум

Кога Џен пристигна на гласачкото место, службеникот го побара нејзиното име во гласачките списоци.

изборни области

области составени од избирачи кои гласаат за да изберат политичари во Претставничкиот дом

Изборни огласи се нарекуваат изборни окрузи, области или седишта.

еднаквост

исти по статус

Австралијците веруваат во еднаквост на луѓето.

спроведување на законот

да се осигура дека луѓето го почитуваат законот

Полицијата го спроведува законот и го одржува мирот.

извршна власт

власт и овластување да се применуваат закони, една од трите форми на владеење според австралискиот Устав

Австралиските државни министри и Генералниот гувернер имаат извршна власт да ги спроведуваат законите што ги донесува австралискиот Парламент.

праведна можност

секому, без оглед на потеклото, му се дадени еднакви можности да успее во животот

Во Австралија ние веруваме дека секој заслужува да добие „праведна можност“.

федерација

обединување на колониите во една држава, со тоа што колониите задржуваат одредени овластувања

Во 1901 година, колониите се обединија во федерација наречена Комонвелт на Австралија.

Првата флота

група од 11 бродови што испловиле од Британија под команда на капетанот Артур Филип за да основаат осуденичка населба во Нов Јужен Велс

Првата флота се укотвила во Сиднејскиот Залив на 26 јануари 1788 година.

цветен амблем

национален цвет

Цветниот амблем на Австралија е златната мимоза.

браќ под присила

браќ во кој еден или двата партнера немале слободен избор

Таа никогаш не беше среќна во нејзиниот браќ под присила и секогаш сакаше да го напушти.

од сега натаму

од сега и во иднина

На свеченоста за доделување на државјанство ветувате дека ќе ѝ бидете верни на Австралија од сега натаму.

икона

добро позната знаменитост

Операта е прочуена сиднејска икона.

домороден

Аборицинските и/или народите од островите во Теснецот Торес на Австралија

Домородните Австралијци се Првите Народи на оваа земја.

интеграција

процес на приспособување од страна на доселениците, за да можат да учествуваат и придонесуваат во нивното ново општество што се менува

Со текот на времето, доселениците имаат корист од нивната интеграција во Австралија и во локалната заедница.

судска власт

власт и овластување да се толкуваат и применуваат законите, една од трите форми на власт според австралискиот Устав

Судовите во Австралија имаат правосудни овластувања.

законодавна власт

власт и овластување да се донесуваат и менуваат закони, една од трите форми на власт според австралискиот Устав

Според Уставот, Парламентот има законодавна власт.

слободи (слобода)

лична слобода и независност

Во нашето демократско општество луѓето имаат слобода на говор, слобода на изразување, слобода на вероисповед и слобода на здружување. Ние ги цениме тие слободи.

судија на понизок суд

судија (главен) во понизок суд

Судијата на понискиот суд утврди дека пљачкашот е виновен и го прати во затвор.

другарство

давање помош на други и примање помош од други, особено во тешки времиња

Кога колата ми се расипа, другите возачи ми помогнаа да ја истуркам во духот на другарството.

државна химна

државна песна

Државна химна на Австралија е 'Advance Australia Fair'.

парламентарна демократија

систем на власт заснован на редовно избирање на претставници во парламентот од страна на граѓаните

Во парламентарната демократија луѓето гласаат за своите претставници.

политичка партија

група луѓе кои имаат слични идеи за тоа како треба да се управува со државата и кои обично бараат да бидат избрани

Членовите на политичката партија редовно се состануваат, на пример, за да разговараат за подобрување на јавниот превоз.

расизам

предрасуди, дискриминација, малтретирање и омраза насочени кон некој поради неговата/нејзината раса, боја на кожата или национално или етничко потекло.

Расизмот е противзаконски во Австралија и треба да биде пријавен во полиција. Жалби може да бидат поднесени и на Австралиската комисија за човечки права.

референдум

гласање од страна на сите гласачи во врска со некоја предложена измена на австралискиот Устав

На референдумот во 1967 година народот гласаше домородните Австралијци да бидат пребројани во пописот.

претставник

лице што дејствува или зборува од име на други луѓе

На мојот претставник во локалниот општински совет му се допадна мојата идеја и тој ја изнесе на состанокот на општинскиот совет.

почитување

разбирање за неког како човек или за одлуката што ја донел

Емили беше задоволна што нејзиното семејство можеше ја почитуваше нејзината одлука да стане будист.

владеење на правото

сите луѓе, вклучувајќи ги граѓаните и владата, имаат законски обврски

Секој во Австралија, вклучувајќи го федералниот премиер, има законски обврски во согласност со владеењето на правото.

тајно гласање

систем на гласање при кој луѓето гласаат во тајност така што никој не може да влијае на нив или да ги принуди да гласаат на одреден начин

При тајно гласање никој не ве гледа додека гласате.

световен

одделен од верата

Во световно општество нема службена вероисповед.

самодоволен

способен да ги задоволи сопствените потреби без помош од други луѓе

Имањето работа значеше дека тој може да си купи храна и да ја плати станарината. Тој беше самодоволен.

Services Australia

агенција на Австралиската влада што дава низа здравствени, социјални и исплати за добросостојба и услуги преку Medicare, Centrelink and Детска поддршка (Child Support).

Services Australia дава исплати за поддршка преку Centrelink и други служби.

основање

изгради, воспостави, започна

Гувернерот Филип ја основа првата колонија во Нов Јужен Велс.

округ

подрачје на локалната власт

Патиштата во мојот округ се многу безбедни.

социјално осигурување

државни пензии или бенефиции за да им се помогне на невработените, на онеспособените, на постарите и на други луѓе во нужда

Кога Транг ја загуби работата, мораше да побара исплати од социјалното осигурување.

Австралиска даночна служба (АТО)

агенција на Австралиската влада која управува со даночниот систем и системот на „superannuation“, кои поддржуваат и финансираат услуги на Австралијците.

Секоја година мнозинството Австралијците поднесуваат даночни пријави на Австралиската даночна служба.

вредности

принципи што помагаат некому да одлучи што е правилно или погрешно и како да се однесува во различни ситуации

Австралија има заеднички збир на вредности, што го нарекуваме австралиски вредности.

доброволец

лице што го посветува своето време на друго лице или на организација без да очекува да му се плати за тоа

Раза е доброволец кој ги подучува луѓето англиски јазик во нивните домови.

Прашања за вежбање за тестот

Австралија и нејзиниот народ

1. Што одбележуваме на Anzac Day?

- a. Истоварувањето на Австралискиот и новозеландски армиски корпус во Галиполе, Турција, за време на Првата светска војна.
- b. На пристигнувањето на првите доселеници од Велика Британија
- c. На истоварувањето на Првата флота во Сиднејскиот Залив

2. Кои се боите на знамето на австралиските Абориџини?

- a. Црна, црвена и жолта
- b. Зелена, бела и црна
- c. Сина, бела и зелена

3. Што е грб на Комонвелтот?

- a. Државна химна
- b. Австралискиот национален цвет
- c. Официјален симбол на Австралија што означува имот на Комонвелтот

4. Што се случило во Австралија на 1 јануари 1901?

- a. Австралискиот Устав бил променет со референдум
- b. Одвоените колонии се обединиле во федерација на држави наречена Комонвелт на Австралија.
- c. Бил формиран Австралискиот и новозеландски армиски корпус

5. Кој е главниот град на Австралија?

- a. Бризбејн
- b. Канбера
- c. Перт

Австралиските демократски убедувања, права и слободи

6. Кој од следниве е пример за слободата на говорот?

- a. Луѓето можат мирно да протестираат против одлуки на владата
- b. Судовите се однесуваат еднакво и спрема мажите и спрема жените.
- c. Австралијците се слободни да не следат ниту една вера

7. Која од овие изјави за власта во Австралија е точна?

- a. Власта не дозволува некои вероисповеди
- b. Државната власт во Австралија е световна
- c. Верските закони ги донесува Парламентот

8. Кој од следните е пример за рамноправноста во Австралија?
- a. Сите исповедаат иста вера
 - b. Мажите и жените во Австралија имаат еднакви права
 - c. Сите припаѓаат на иста политичка партија
9. Која од следните работи е обврска на австралиските државјани на возраст од 18 години или постари?
- a. Да присуствуваат на состаноците на локалниот општински совет
 - b. Да гласаат на федерални избори и на избори во државите или териториите, како и на референдуми
 - c. Да имаат важечки австралиски пасош
10. Која од следните изјави за пасошите е точна?
- a. Австралиските државјани можат да поднесат барање за австралиски пасош
 - b. Постојаните жители можат да имаат австралиски пасош
 - c. На австралиските државјани им се потребни пасош и виза за да се вратат во Австралија

Владата и законите во Австралија

11. Која од следните изјави за гласањето на австралиските избори е точна?
- a. Луѓето можат слободно и безбедно да гласаат за кој и да е кандидат
 - b. Гласањето се врши со кревање рака
 - c. Луѓето мораат да си го напишат името на гласачкото ливче
12. Како се вика правниот документ што ги одредува основните правила за владеење во Австралија?
- a. Австралиска федерација
 - b. Комонвелт на Австралија
 - c. Австралиски Устав
13. Што е референдум?
- a. Гласање за сменување на владата
 - b. Гласање за промена на австралискиот Устав
 - c. Гласање за сменување на сојузниот премиер
14. Кој огранок на власта има овластување да ги толкува и применува законите?
- a. Законодавниот
 - b. Извршниот
 - c. Правосудниот
15. Која од следните работи е улога на Генералниот гувернер?
- a. Назначување на премиерите на државите
 - b. Потпишување во закони на сите предлог-закони усвоени од австралискиот Парламент
 - c. Назначување на шефот на државата

Австралиски вредности

16. Која од следниве изјави најдобро ги прикажува австралиските вредности за слободата на изразување?
- a. Секој може мирно да ги изрази своите мислења во рамките на законот
 - b. Луѓето чии мислења се различни од моите, треба да молчат
 - c. Може да се дискутира само за одобрени теми
17. Дали луѓето во Австралија треба да се трудат да научат англиски?
- a. Луѓето во Австралија треба да зборуваат кој било јазик што најчесто се зборува во нивното локално соседство
 - b. Во Австралија не се очекува учењето на некој конкретен јазик
 - c. Да, англискиот е национален јазик на Австралија и тој помага да се добие образование, работа и за вклопување во заедницата.
18. Во Австралија е дозволено да поттикнете насилство против некое лице или група луѓе, ако сте биле наведени.
- a. Да, ако немате намера да извршите насилен чин
 - b. Не, тоа е спротивно на австралиските вредности и законот
 - c. Понекогаш, ако се чувствувам многу наведен
19. Дали луѓето треба да бидат толерантни еден кон друг кога ќе видат дека не се согласуваат?
- a. Несогласувањето со друго лице е противзаконско.
 - b. Не, луѓето треба да се однесуваат со почитување едни кон други само ако меѓусебно се согласуваат
 - c. Да, мирољубивото несогласување ги одразува австралиските вредности во врска со меѓусебното почитување
20. Што од следниве е пример на придонесување за австралиската заедница?
- a. Доброволната работа или собирањето пари за добротворни цели е извонредна можност за јакнење на нашата заедница
 - b. Воопшто не треба да се трудам да запознам други луѓе
 - c. Луѓето во Австралија не треба да придонесуваат за заедницата, бидејќи Австралија е слободна земја

Одговори

1a, 2a, 3c, 4b, 5b, 6a, 7b, 8b, 9b, 10a, 11a, 12c, 13b, 14c, 15b, 16a, 17c, 18b, 19c, 20a

Крај на поглавјето со испитен материјал